

ANBEFALING NR. 7

ANBEFALTE RETNINGSLINJER VED SALG AV WARRANTS

Anbefalingen er fastsatt av styret i Norges Fondsmeglerforbund 22. desember 2008.

ANBEFALTE RETNINGSLINJER VED SALG AV WARRANTS

1 Innledning

1.1 Generelt

Denne anbefalingen er utarbeidet for verdipapirforetak som er medlem av Norges Fondsmeglerforbund og som gjennom investeringsrådgivning tilbyr sine kunder investeringer i warrants.

1.2 Definisjoner og begrepsbruk

Med begrepet "warrant" forstås i denne anbefalingen et finansielt instrument som er utstedt av en finansinstitusjon og der verdien ved forfall bestemmes av type warrant og verdiutviklingen i et gitt underliggende aktiva, eksempelvis en aksje eller en indeks.

Med "totale kostnader" forstås den delen av innbetalt beløp som går til utsteder og mellommann, herunder tegningsprovisjoner, transaksjonskostnader i forbindelse med plassering, tilretteleggingsgebyr og andre inntekter for tilbyder av produktet.

2 Retningslinjer for rådgivningsvirksomhet ved salg av warrants

2.1 Innledning

Retningslinjene som fremkommer nedenfor i dette punkt 2 er utslag av generelle prinsipper som følger av verdipapirhandellovens bestemmelser vedrørende god forretningsskikk og gjelder for rådgivning i alle typer finansielle instrumenter. Retningslinjene er således ikke særegne for rådgivning i warrants, men er for fullstendighetens skyld også inntatt i denne anbefalingen.

2.2 Interne retningslinjer

Verdipapirforetaket bør ha retningslinjer for hvordan rådgivningsvirksomheten skal håndteres. Det anbefales at retningslinjene inneholder handlingsregler som sikrer at rådgivningsvirksomheten på ethvert tidspunkt drives innenfor rammen av gjeldende regelverk og i henhold til god forretningsskikk.

Retningslinjene bør også omfatte bestemmelser for hvordan verdipapirforetaket kontrollerer og følger opp at rådgiverne retter seg etter eksterne og interne regler for rådgivningsvirksomheten.

Verdipapirforetaket bør i retningslinjene identifisere hvor i organisasjonen, og gjennom hvilke medier rådgivningen gis, samt på hvilken måte rådgivningen skal dokumenteres i de enkelte tilfellene. Videre bør verdipapirforetaket fastsette hvilke kompetansekrav som stilles til rådgiverne, ut fra hvordan rådgivningen gjennomføres, hvor omfattende og kompleks den er, og hvem av de ansatte som omfattes av kravene.

Behovet for og omfanget av rådgivningen bør vurderes i det enkelte tilfelle, avhengig av kundens situasjon, økonomi, alder, investeringens størrelse, lånefinansiering osv.

2.3 Informasjon til kunden ved rådgivningen

Verdipapirforetaket bør i sin kontakt med kunden skille tydelig på hva som er råd for plasseringer, og hva som er markedsføring eller informasjon om produkter.

Kunden bør få informasjon om hvilke produkter og tjenester verdipapirforetaket tilbyr, samt om andre omstendigheter av vesentlig betydning for rådgivningen.

Dersom rådgiverens vurdering er at kunden trenger ytterligere rådgivning eller informasjon, bør kunden gjøres oppmerksom på dette.

Dersom kunden velger å ikke gi de opplysninger om seg selv som verdipapirforetaket krever, skal verdipapirforetaket informere kunden om at verdipapirforetaket i slike tilfeller ikke kan yte rådgivning til kunden.

Ved rådgivning om lånefinansiering av investering i warrants, bør rådgiveren særskilt gjennomgå hvilken faktisk avkastning det aktuelle produktet må oppnå for at kunden skal få tilbake egenkapitalen. Gjennomgangen bør være knyttet til den skriftlige informasjonen som verdipapirforetaket har utarbeidet om produktet.

Kunden bør gis tilstrekkelig med tid til selv å vurdere produktet, herunder gjennomgå den skriftlige informasjon som er framlagt, før bindende avtale inngås.

2.4 Dokumentasjon av rådgivning

Rådgivning til kunden bør dokumenteres, og det anbefales at dokumentasjonen inneholder opplysninger om rådgiver, kunden og rådgivningssituasjonen slik som beskrevet i punktene nedenfor.

Når det gjelder rådgiveren bør dokumentasjonen inneholde opplysninger som gjør det mulig å identifisere:

- verdipapirforetaket
- personen som har gitt råd
- forutsetningene for rådgivningen

I dokumentasjonen bør det framgå hva slags kompetanse og myndighet rådgiveren har, samt andre forhold som har betydning for rådgivningssituasjonen. Det bør videre dokumenteres hvilke typer finansielle produkter verdipapirforetaket gir råd om.

Når det gjelder kunden skal dokumentasjonen inneholde opplysninger om kundens:

- navn
- kunnskap og erfaring om finansielle plasseringer
- økonomiske og andre forhold
- formål med plasseringen
- risikovilje og plasseringshorisont

Dersom kundeforholdet vedvarer, bør opplysningene oppdateres ved behov. Kundens økonomiske stilling eller andre forhold som er vesentlige for rådgivningen, kan dokumenteres gjennom å oppgi eksempelvis familieforhold, inntekt, formue, utgifter, gjeld og forsikringssituasjon, samt oversikt over andre finansielle plasseringer. Kundens holdning til ulike grader av risiko og den totale risikotilbøyeligheten bør dokumenteres.

Når det gjelder rådgivningssituasjonen skal dokumentasjonen inneholde opplysninger om:

- tidspunkt for rådgivningen
- hvilke råd som ble gitt
- om kunden ble frarådet en viss type plassering

De rådene som gis, bør i tillegg spesifiseres med hensyn til hvilken type produkt som rådet gjelder for, mengden, samt andre omstendigheter som er relevante for rådgivningen. Bakgrunnen for rådene bør samtidig dokumenteres ved at opplysninger om eventuelle relevante analyser og anbefalinger noteres.

Når det gis frarådningsråd bør grunnene til disse noteres. Det bør også nedtegnes om kunden likevel velger å gjennomføre en plassering som er blitt frarådet, dersom rådgiver får kjennskap til dette.

2.5 Gjennomføring av dokumentasjon

Dokumentasjonsregistreringen som er omtalt ovenfor, kan utføres på valgfri måte, under forutsetning av at dokumentasjonen for hvert rådgivningstilfelle er lett å gjenfinne og identifisere.

2.6 Utlevering av dokumentasjon til kunden

Dokumentasjon av opplysninger i henhold til punktene ovenfor, bør utleveres til kunden i forbindelse med første rådgivningstilfelle, eller i nær tilslutning til dette. Utleveringen skal skje uten unødig forsinkelse. Unntak fra utleveringen bør noteres i dokumentasjonen.

Det anbefales at verdipapirforetaket informerer kunden om dennes mulighet til på forespørsel å få utlevert den informasjonen som foretaket ellers bare plikter å gi på kundens oppfordring.

2.7 Arkivering

Opplysninger som utgjør dokumentasjon skal arkiveres på en sikker måte, og bør være lett søkbar også etter den aktuelle rådgivningen.

3 Informasjon til kunden ved salg av warrants

3.1 Innledning

Verdipapirforetak er underlagt regler om god forretningsskikk i verdipapirhandelloven (vphl.) § 10-11. Bestemmelsen stiller krav til at kunder gis nødvendig informasjon når tjenester ytes og produkter selges. De nedenstående regningslinjer inneholder anbefalinger om hvilken informasjon verdipapirforetak bør gi kjøpere av warrants for å sikre etterlevelse av de lovsatte informasjonskravene.

Formålet med informasjonen er å sette kundene i stand til å sammenlikne og velge mellom warrants og andre finansinvesteringer, men også å kunne sammenlikne mellom og velge blant ulike warrants. For å være i stand til dette, anbefaler Norges Fondsmeglerforbund at kunden bør få informasjon om produktet som angitt i retningslinjene nedenfor.

Opplysninger som verdipapirforetaket skal gi i henhold til denne Anbefalingen, bør gis skriftlig før avtale om investering i warrants inngås.

Opplysningene bør presenteres samlet og oversiktlig i produktets informasjonsmateriell.

3.2 Generelle opplysninger

Det skal opplyses om:

- i. Hvilke definerte markedsvariabler som benyttes og hvordan disse beregnes, herunder om de er utbyttejustert og valutakurssikret, samt hvilken effekt dette vil få på den forventede avkastningen til produktet.
- ii. Hvordan avkastningen på produktet henger sammen med indeksene eller markedsvariablene og hvordan avkastningsfaktoren er utformet, herunder sluttdag og innløsningspris, og om det er satt begrensninger på avkastningen.
- iii. Det må i angivelsen av kostnader fremkomme hvilken margin verdipapirforetaket tar for det aktuelle produktet. Denne angivelsen bør ta utgangspunkt i interbankpris for en hedge/sikringsforretning av verdipapirforetakets risikoeksponering i det aktuelle produktet.

3.3 Opplysninger om pris og totale kostnader

- i. I informasjonsmateriellet må det oppgis estimert øvre og nedre grense for pris på produktet i prosent av innbetalt beløp, dersom prisen ikke er fastsatt før tegningsstart.
- ii. Når tegningstiden er utløpt, må det opplyses skriftlig om endelig fastsatte verdier på tidligere anslag, herunder de totale kostnadene, avkastningsfaktoren og den endelige prisen kunden betaler, og hvor mye dette avviker fra anslaget som ble gitt på tegningstidspunktet. De totale kostnadene skal oppgis i prosent av innbetalt beløp.

3.4 Opplysninger om vederlag fra andre enn kunden

Verdipapirforetak kan i forbindelse med rådgivning og salg av warrants bare motta vederlag fra andre enn kunden dersom vederlaget er egnet til å forbedre kvaliteten på tjenesten til kunden og ikke svekker verdipapirforetakets plikt til å ivareta kundenes interesser på beste måte. I tillegg må informasjon om vederlagets art og verdi gis skriftlig til kunden forut for rådgivningen. Eventuelt kan det opplyses om beregningsmåte dersom verdien ikke kan fastsettes.

3.5 Tilleggs-kostnader

Det skal opplyses om alle kostnader som kommer i tillegg til kostnadene knyttet til produktet, herunder kostnader til VPS. Dersom størrelsen på slike kostnader ikke kan angis eksakt skal kostnadene estimeres eller angis i intervall, med klar og tydelig angivelse av hvilke faktorer som er avgjørende for den endelige størrelsen.

3.6 Avkastning

Dersom det gis opplysninger som gir antydning på en historisk simulert avkastning for produktet eller dets underliggende skal følgende informasjon fremgå til kunden:

- i. Det skal gis opplysninger om historisk avkastning for de foregående 5 årene (eller den kortere periode som produktet eller den underliggende aksjen er tilbudt) om produktet og dets underliggende. Avkastningen skal angis for hele tolv måneders perioder.
- ii. Det skal fremkomme om opplysningene relaterer seg til faktisk historisk avkastning eller simulert historisk avkastning. I beregningen av historisk avkastning for produktet skal det korrigeres for de eventuelle begrensningene, eksempelvis gjennomsnittsberegning av sluttverdi, som det aktuelle produktet legger på indeksen, slik at avkastningene blir sammenliknbare. Det skal også foretas justering for utbytte og valutakurssvingninger for de indeksene der dette er aktuelt, og det skal tas hensyn til løpetiden for det aktuelle produktet. Avkastningen skal oppgis som effektiv rente p.a.
- iii. Dersom 5 års historikk for produktets underliggende ikke er mulig å beregne, skal det opplyses eksplisitt at krav til 5 års historikk ikke er oppfylt.
- iv. Referanseperioden og kilden til opplysningene skal være tydelig angitt.
- v. Det skal presiseres at historisk avkastning ikke er noen garanti for framtidig avkastning.
- vi. Dersom informasjonen er basert på beløp i annen valuta enn den som anvendes i det land produktet tilbys, skal valutaen angis sammen med en advarsel om at avkastningen kan variere som følge av svingninger i valutakursene.
- vii. Effekten av eventuelle begrensninger i det underliggende aktivas avkastning skal illustreres med eksempler for positive og negative bevegelser i markedet.
- viii. Dersom opplysningene er basert på bruttoavkastning, skal effekten av gebyrer, provisjoner eller andre kostnader angis.
- ix. For de produktene der det er aktuelt, skal høyeste og laveste mulige avkastning på produktet angis, samt sannsynligheten for å oppnå denne avkastningen
- x. Det skal angis et intervall for sannsynlig avkastning på produktet. Det skal samtidig spesifiseres med hvilken sikkerhet dette intervallet er angitt, for eksempel 95 prosent.
- xi. Det skal opplyses hvilken avkastning indeksen må oppnå for at kunden skal få tilbake innbetalt beløp

3.7 Avbrudd og likviditet

- i. Kunden skal gjøres oppmerksom på om, og i hvilken grad, produktet faktisk er omsettelig.
- ii. Det skal gis klar informasjon om kostnader og mulige tap ved å gå ut av produktet før forfall.

3.8 Andre forhold

- i. Det bør særlig opplyses om relevante skatteregler og om at disse kan bli gjenstand for endring under produktets løpetid.
- ii. Det bør opplyses om formidler har særskilte insentivordninger knyttet til formidling av produktet.

- iii. Dersom det henvises til en særlig skattemessig virkning, skal det tydelig fremgå at den skattemessige virkningen avhenger av den enkelte kundes individuelle situasjon og kan komme til å endre seg.